

VERSLAG
VAN DE DIALECTEN-COMMISSIE
DER KONINKLIJKE NEDERLANDSE AKADEMIE
VAN WETENSCHAPPEN TE AMSTERDAM
OVER 1955

OVERDRUK UIT HET JAARBOEK DER KONINKLIJKE
NEDERLANDSE AKADEMIE VAN WETENSCHAPPEN
1955—1956

VERSLAG

VAN DE DIALECTEN-COMMISSIE OVER 1955

De Dialecten-commissie verloor in 1955 twee van haar oudste leden. Op 4 februari overleed Prof. Dr. Gerlach Royen, die van 1932—1936 en opnieuw sinds 1945 tot haar leden behoorde, op 6 november Prof. Dr. C. G. N. de Vooys, die sinds de oprichting der commissie in 1926 lid was en in 1945—1946 het voorzitterschap ad interim waarnam. Beiden behoorden tot de trouwste bezoekers der vergaderingen, waar hun woord groot gezag bezat. De commissie herdenkt hen in eerbiedige genegenheid.

Door de benoeming van Prof. Dr. W. J. H. Caron en Prof. Dr. L. C. Michels maken thans alle hoogleraren in de Nederlandse taalkunde van Nederland deel uit van de commissie.

Het bureau der commissie zond in het afgelopen jaar slechts één vragenlijst uit, en wel in december. Deze 27e lijst, die tevens als lijst 5 van het Séminaire de Dialectologie flamande de l'Université de Liège werd uitgezonden, bevat een dertigtal vragen van uiteenlopende aard, voor een deel over gebruiksvorwerpen uit het huiselijk leven.

Op 31 december 1955 bezat het bureau 38921 ingevulde vragenlijsten, als volgt verdeeld: van lijst 1: 2299 exx., van lijst 2: 2299 exx., van lijst 3: 2405 exx., van lijst G.V.: 1897 exx., van lijst 4: 1582 exx., van lijst 5: 1777 exx., van lijst 6: 1550 exx., van lijst 7: 1475 exx., van lijst 8: 1458 exx., van lijst 9: 1315 exx., van lijst 10: 1559 exx., van lijst 11: 1108 exx., van lijst 12: 785 exx., van lijst 13: 1047 exx., van lijst 14: 1055 exx., van lijst 15: 1312 exx., van lijst 16: 1236 exx., van lijst 17: 1270 exx., van lijst 18: 1306 exx., van lijst 19: 1369 exx., van lijst 20: 1213 exx., van lijst 21: 1282 exx., van lijst 22: 1207 exx., van lijst 23: 1203 exx., van lijst 24: 1263 exx., van lijst 25: 1111 exx., van lijst 26: 1299 exx., van lijst 27: 239 exx. In de loop van het jaar werden 1611 ingevulde lijsten ontvangen.

Voor de „Taalatlas van Noord- en Zuid-Nederland” werden

vier kaarten getekend: *melkzeef*, *2de persoon van het meervoud in het praesens*, *doodkist*, en *zolder boven de koestal*. Alleen de eerste van deze kaarten werd tot dusver afgedrukt. Vier andere kaarten (*korenschoof*, *strobundel*, *korenhok* en *etensbord*) zijn in voorbereiding en zullen in 1956 getekend kunnen worden. De zesde aflevering van de atlas is, hoewel reeds geruime tijd voltooid, nog niet verschenen. Een vraag, door de heer Hellinga aan de commissie voorgelegd, of deze in beginsel bereid zou zijn de door hem en Prof. Pée vervaardigde Surinaamse dialectkaarten in de atlas op te nemen, werd aangehouden tot de heer Hellinga zijn voorstel in een volgende vergadering persoonlijk zal kunnen toelichten.

De heer G. Winnen is nog steeds tewerkgesteld op het Séminaire de Dialectologie flamande van de Universiteit van Luik, waar hij het Zuidnederlandse deel van de taalkaarten bewerkt.

De bibliografie der Nederlandse dialecten is thans geheel gezet, zodat met meer grond dan in vorige jaarverslagen wel gebeurd is, thans gezegd kan worden dat de verschijning nabij is. De heer Wander heeft in het afgelopen jaar een belangrijk deel van zijn tijd aan de correctie der proeven besteed.

Van het tijdschrift „Taal en Tongval” verschenen de vierde aflevering van jaargang 6 (1954) en de eerste en tweede aflevering van jaargang 7 (1955). Voor 1956 verleende Z.W.O. een subsidie van maximaal f 750,—, zodat thans voor het eerst ook van Nederlandse zijde kan worden bijgedragen in de kosten, die tot dusver alleen door een Belgische subsidie werden bestreden.

Het veertiende symposion, dat op 28 december plaats vond, droeg een enigszins feestelijk karakter, doordat het in het teken stond van de herdenking van het 25-jarig bestaan van het Centraal bureau voor Nederlandse en Friese dialecten, dat op 1 januari 1930 zijn werkzaamheden begon. De rede van Prof. Dr. L. Grootaers (Leuven) over de geschiedenis van het dialectenonderzoek in de laatste 25 jaar, werd wegens verhindering van de spreker door Dr. Daan voorgelezen. Vervolgens sprak de heer Heeroma over dialectonderzoek in de toekomst. Dit drukbezochte symposion werd o.a. bijgewoond door Prof. Dr. E. Blancquaert (Gent) als ver-

tegenwoordiger van de Kon. Vlaamse Academie voor Taal- en Letterkunde, Dr. J. Leenen (Brussel), Prof. Dr. A. van Loey (Brussel), Prof. Dr. W. Pée (Luik), de heer J. H. Bannier, directeur van Z.W.O., vertegenwoordigers van de Fryske Akademy en andere regionale verenigingen, waarmee de commissie en haar bureau betrekkingen onderhoudt. Na afloop vond een nog drukker bezochte receptie plaats. Ter gelegenheid van deze herdenking was de 7e aflevering van de „Mededelingen der Centrale Commissie voor Onderzoek van het Nederlandse Volkseigen”, die in december verscheen, geheel aan het werk der Dialecten-commissie gewijd. Na inleidende woorden van Prof. Grootaers en de voorzitter der commissie geeft de secretaris een overzicht van de geschiedenis van het bureau, vertelt de heer B. Wander iets over de bibliotheek en de handschriftenverzameling, schrijft de student-assistent W. G. Rensink over dialectindeling naar opgaven van medewerkers (met een schetskaart), terwijl Dr. Daan voor de humoristische noot zorgt door haar, eveneens met een kaart geïllustreerd, artikel „Is ‘zoenen’ beschaafd?”

Als deel XV van de reeks „Bijdragen en Mededelingen” der commissie verscheen o.d.t. „Westfaalse en Nederlandse expansie” het verslag van het 13e symposion met de lezingen van Prof. Dr. W. Foerste (Munster) en de heer Heeroma.

Op de op 21 mei te 's-Hertogenbosch gehouden medewerkersbijeenkomst hebben ouder gewoonte de directeur en enkele andere personeelsleden iets over de werkzaamheden van het bureau en de resultaten van het onderzoek verteld, terwijl ook ditmaal een kleine tentoonstelling het gesprokene toelichtte. Dat op deze wijze althans enig persoonlijk contact met een groep medewerkers wordt verkregen is te verheugender, omdat Dr. Daan in het afgelopen jaar in het geheel geen tijd heeft kunnen vinden voor het bezoeken van medewerkers.

De student-assistent Rensink vertegenwoordigde het bureau op het van 12—19 april te Eelde bij Groningen gehouden symposion van het Nedersaksisch Instituut te Groningen, waar een algemene oriëntatie werd gegeven in de actuele problemen der Nederduitse

filologie en in 't bijzonder de problemen aan de orde werden gesteld van de streektaalcultuur en -literatuur in de Noordoost-Nederlandse en aangrenzende Noordwest-Duitse gewesten.

Een grote teleurstelling is, dat het Rijk geen gelden beschikbaar wilde stellen voor het onderzoek naar de Amsterdamse dialecten, waarover in het vorige jaarverslag gesproken is. Dit houdt dus in, dat de commissie daaraan niet of nauwelijks medewerking zal kunnen verlenen. Bij de huidige personeelsbezetting is het volkomen uitgesloten dat de toch al overbelaste wetenschappelijke krachten van het bureau aan dit thans uitsluitend door de Universiteit van Amsterdam in te stellen onderzoek aandeel zullen kunnen nemen.

De verzameling dialectopnamen werd uitgebreid met opnemingen van het dialect van Scheveningen. Een voor 1956 aangevraagd bedrag van f 1000,— voor dialectopnamen werd evenmin toegestaan, zodat voorlopig aan uitbreiding van deze verzameling wel niet te denken valt. De heer Van der Zee, wiens tewerkstelling op 31 december 1955 eindigde, zette zijn transcriptie in fonetisch schrift van de dialectopnemingen op grammofoon- en magnetofoonplaten ook in het afgelopen jaar voort, zodat het overgrote deel der opnamen, in het bezit van het bureau, thans getranscribeerd is.

De commissie besloot dat met ingang van 1956 Dr. Daan de dagelijkse leiding der werkzaamheden van het Dialectenbureau op zich zal nemen, zodat de secretaris zich meer aan de beide andere afdelingen zal kunnen wijden.

Het bureau werd ook nu weer door vele dialectologen bezocht. Van de buitenlandse bezoekers noemen we Prof. A. Rabanales (Chili), Mw. Dr. M. A. Bax-Botha (Kaapstad), Dr. Jc. Smit (Melbourne), Frl. Ilsebrand Stratmann (Munster), Frl. Dr. Annemarie Hübner (Hamburg), Prof. K. Døhl (Oslo), Prof. Dr. G. Cordes (Kiel), Prof. Dr. G. Wenz (Göttingen), W. Z. Shetter (California), Prof. Dr. E. Blancquaert (Gent), Dr. J. Leenen (Brussel) en Prof. Dr. W. Pée (Luik).

De secretaris en Dr. Daan gaven aan de candidandi in de Nederlandse letteren aan de Universiteit van Amsterdam ook nu weer colleges ter inleiding in de dialectologie.

De student-assistent W. G. Rensink eindigde zijn werkzaamheden op 31 oktober. Het bureau verliest in hem een toegewijd medewerker. Als zijn opvolger werd met ingang van 1 december de heer J. M. L. Verschuren, cand. Nederl. letteren, aangesteld.

De bibliothecaris, de heer Wander, werkte regelmatig voort aan de systematische catalogus. De bibliotheek werd ook nu door aankoop en schenking aanmerkelijk uitgebreid, o.a. met een aantal tot dusver ontbrekende tijdschriften. De heer W. G. Boot schonk ons opnieuw een aantal lijsten van woorden en zegswijzen in het dialect van Haamstede en Burg. Als aanvulling op de in het vorige verslag genoemde verzameling schonk Mr. P. Lantermans de door zijn vader, wijlen de heer K. Lantermans, bijeengebrachte aantekeningen over Overbetuwse uitdrukkingen en zegswijzen aan het bureau in bruikleen.

De commissie ontving een subsidie van de provincies Gelderland over 1954, Noord-Brabant over 1955 en Limburg over 1954 en 1955 (respectievelijk f 200,—, f 100,—, f 100,— en f 100,—). Van de donateurs, wier namen in bijlage I worden genoemd, werd een bedrag van f 40,— aan donaties ontvangen. Voor het financieel beheer zij verwezen naar de rekening en verantwoording van de Centrale Commissie.

*Namens de Dialecten-commissie der
Koninklijke Nederlandse Akademie
van Wetenschappen*

C. B. VAN HAERINGEN, *voorzitter.*

P. J. MEERTENS, *secretaris-penningmeester.*

BIJLAGE I

Lijst van donateurs van de Dialecten-commissie:

M. E. Daan, Prof. Dr. C. F. A. van Dam, Dr. H. J. E. Endepols, Prof. Dr. K. Fokkema, Mw. Dr. H. C. M. Ghijsen, Mw. M. Goedhart-Van Alebeek, Mw. Dr. A. R. Hol, Mw. Dra. H. A. Huygens-Wijma, Dr. W. A. F. Janssen, J. M. Renders, Dr. J. Smit, Prof. Dr. G. Stuiveling, Dr. J. G. H. Tans, Mw. J. Tinbergen, P. van Vliet, S. S. D. Wehrens, Prof. Dr. J. Wils.

BIJLAGE II

Lijst van personen enz., die in 1955 boeken, handschriften enz. aan het Centraal Bureau voor Nederlandse en Friese dialecten schonken:

American Dialect Society, Poul Andersen, Prof. Dr. Th. Baader, Dr. B. van den Berg, Mw. Dr. J. C. Daan, Prof. Dr. W. Foerste, Glossaire du Patois de la Suisse Romande, Dr. J. Grauls, Prof. Dr. K. Heeroma, Mw. Dr. A. R. Hol, Mw. A. C. ter Horst-Hoekstra, Mw. Dr. L. Kaiser, H. Klaassen, Prof. Dr. G. G. Kloeke, Landsmålsarkivet (Lund), Mr. P. Lantermans, T. J. van Leeuwen, G. L. Meinsma, Prof. Dr. S. Pop, Provinciaal Actiecomitee voor het Algemeen Beschaafd Nederlands (Antwerpen), Mw. M. Ramondt, Dr. M. Schönfeld, J. S. B. Steeman, Dr. J. F. Steenhuis, Studiekring voor het Taalgebruik in de Landbouw, Tawarzystwo miłośników języka polskiego (Krakow), P. G. H. Voestermans, Mw. A. J. de Vries, Prof. Dr. K. Wagner.